

זירה

השתתפות חומרית

ניהול מחסן שיתופי

כלי מתוך ארגז הכלים להשתתפות אזרחית ואקטיביזם של צעירים וצעירות

הכלי על רגל אחת

דירה: השתתפות חומרית

1

תקציר הכלי

כלי זה עוסק בהקמה ובתפעול של מחסן שיתופי בקהילה. הכוונה למחסן שיכול לאפסן כלי עבודה, ציוד, משחקים או כל דבר אחר שאנשי הקהילה מעוניינים בו. החפצים מהמחסן יושאלו לאנשי הקהילה על פי הצורך.

2

מתי אשתמש בכלי?

כאשר אני מעוניין להקים ולהפעיל מחסן שיתופי בקהילה.

3

מה תהיה התוצאה?

מחסן שיתופי בקהילה, שבו ניתן למצוא כלים וציוד שחברי הקהילה זקוקים להם ולהשאילם בחינם או בתשלום סמלי.

יוצא לקמפינג פעם בשנה ואין לך אוהל? עברת דירה ואתה צריך מקדחה לתלות מנורות? מארחת את המשפחה המורחבת וחסרים לך שולחנות וכיסאות?

אין סיבה לצאת ולקנות - המחסנים השיתופיים שקמו בקהילות רבות מציעים פתרון למצבים כמו אלה. תוכל להקים מחסן שיתופי, אשר ממנו כל אדם בקהילתך יוכל לשאול את הציוד שהוא צריך לכמה ימים, בחינם או במחיר סמלי, יחד עם הבטחה להחזיר בתום השימוש. השאלת ציוד בצורה כזו חוסכת כסף, חוסכת מקום בבית וגם תורמת לבניית הקהילה. בקיצור - רווח לכולם!

המחסנים הקהילתיים הם חלק ממגמה עולמית של כלכלה שיתופית. הגישה הזו עובדת בכל העולם, משום שהיא לא רק חוסכת לאדם באופן אישי, אלא יש בה תועלת לקהילה ולחברה בכלל.

הקדמה

אינני יכולה לחשוב על קהילה שלא תרויח מחשיבה קהילתית.
כריסטינה טוסי,
שפית אמריקאית

ניצד כולם מרוויחים

1

מה יוצא לי מזה?

- חוסך לי כסף לרכוש בעצמי את המוצר.
- מאפשר לי לרכוש מוצרים שאני זקוק להם, כי יש ביכולתי להחליף רהיט או מוצר אחר שהתקלקל ולא לקנות חדש במקומם.
- חוסך לי מקום לאחסן מוצרים שקניתי ומשתמש בהם רק לעיתים רחוקות (למשל: שולחן מתקפל, שמשמש אותי פעמיים בשנה כשהמשפחה המורחבת מגיעה לביקור).

2

מה יוצא לקהילה ולסביבה מזה?

- שמירה על איכות הסביבה: פחות קניות מיותרות גם של כלי העבודה וגם של המוצרים שאני מתקן ומשפץ. לא זורקים מיד כל דבר, אלא מחזירים לשימוש מה שאפשר.
- בניית קהילה: באמצעות מפגשים, היכרויות, עזרה הדדית ושיתופי פעולה. מאפשר למי שאין לו לבצע פעילויות שלא יכול היה אחרת לבצען. מאפשר למי שיש לו לתרום ולהרגיש חלק משמעותי מהקהילה הסובבת.
- סיוע למיזמים אחרים: למשל, קבוצת תושבים רוצה לשפץ בתי קשישים, אך אין להם ציוד לעבודה. עם המחסן הקהילתי - יש ציוד!

רוצים לקרוא עוד קצת על מחסנים קהילתיים? לחצו כאן. **עשינו לך חשק להתחיל? יאללה... לעבודה!**

ניהול מחסן שיתופי: איך עושים את זה?

מה משתפים?

כל מה שתרצה וכל מה שהקהילה שלך מעוניינת לשתף. בכל זאת רצוי לדייק ולומר, שבדרך כלל מדובר בחפצים שצריכים אותם "פעם ב...", מסוג הדברים שיכולים לשכב במחסן שלך שנים עד הפעם הבאה שתצטרכי אותם. כמה נוח שאפשר להשאיל במחסן השיתופי במקום להוציא כסף על קנייה ובמקום לחפש מקום לאחסון של חפץ שמשמש אותי רק לעיתים רחוקות.

הנה כמה דוגמאות:

- כלי עבודה וגינון.
 - אביזרי טיולים (אוהל, ערסל, שק שינה, ערכות קומזיץ, מנשא לאופניים).
 - אביזרים לאירוח ולאירועים (כיסאות, שולחנות מתקפלים, שרשרת נורות, כלי אוכל, מקרן ברקו).
 - כלי בית ומטבח (מיקסר, מכונת תפירה).
 - ציוד לבעלי חיים (מנשא לחתול, צווארון קונוס לכלב).
 - ציוד לתינוקות (עריסה, לול, עגלה).
- דוגמה יוצאת דופן שאיננה עונה להגדרה של שימוש לעיתים רחוקות היא מחסן משחקים. משחקים לקטנים וגם משחקים לגדולים (תחשבו איזה כיף יכול להיות להגיע למחסן להשאלת פאזלים).

נדאי לדעת

מחסן שיתופי יכול להיות ממוקד בתחום או בנושא מסוים או יכול להיות רחב וכללי ולהכין ציוד הקשור לתחומים שונים.

ניהול מחסן שיתופי: איך עושים את זה?

2

איך?

טיפ טיפה

מומלץ לצאת לדרך כשאתם לפחות שלושה בצוות הראשוני של הקמת המחסן.

יש לך רעיון להקים מחסן שיתופי, מה עושים עכשיו?

1. גיוס צוות מוביל להקמת המחסן: קודם כל, יש לאסוף שותפים למסע. הקמת המחסן תידרוש הכנות, זמן ועבודה. לצוות יש סיכוי הרבה יותר גדול לעמוד במשימה, להצליח וגם ליהנות מההליך.

יש לך רעיון מעולה, אבל עדיין אין לך שותפים לדרך? היעזר בכלי לרתימת פעילים לאיתור ולגיוס חברים למסע.

2. סקר שוק: כדי ששירות או מוצר יצליחו, הם חייבים לתת מענה לצורך קיים בקהילה. זה השלב להבין האם אנשים בקהילה אכן מעוניינים במחסן כזה. אתה יכול להתחיל בשיחות עם אנשים בסביבתך ולהרחיב את המעגל, למשל דרך קבוצת פייסבוק או וואטסאפ של הקהילה. בררי האם אנשים מעוניינים במחסן שיתופי וגם איזה ציוד היו מעוניינים לשאול בו. במקביל, ודאי כי לא קיים כבר מחסן או שירות דומה בקהילה שלך (אם קיים, לא בהכרח צריך לוותר, אפשר לחשוב על הרחבת הקיים או שיתוף פעולה).

3. למידת התחום: ערוך מחקר קצר כדי להכיר מודלים אחרים הפועלים ומה אפשר לאמץ מהם. להלן מקומות אחדים הפועלים כיום ואפשר להתחיל מהם:

השיתופיה במרכז קיפוד כפר סבא		הכלבוניק באר שבע	
תל וקח עיריית תל-אביב		המחסן של אליהו	

4. מציאת מיקום מתאים: מחסן חייב מקום לפעול בו. זה יכול להיות חדר במתנ"ס, מקלט בבניין או כל פתרון אחר. נסה לדבר עם ארגונים וגורמים בסביבתך לגבי איתור מקום. זכור, שלאחר מציאת מקום חובה לקבל אישורים להפעלתו. נסה גם לחשוב באופן יצירתי על אפשרויות אחסון, למשל, אם אין מקום מספיק גדול לכל הציוד, אולי ניתן לפזר את הציוד במספר מקומות שונים (ציוד לאירועים במקום אחד, ציוד לתינוקות במקום אחר).

* הדברים נכתבו בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד והם מיועדים לגברים ולנשים במידה שווה * לארגז הכלים המלא לחץ כאן

* כלי זה נכתב בשיתוף עם מעין בורק קהילת הרשת באר שבע, עמותת 'ארץ עיר' - maayan@eretzir.org.il

ניהול מחסן שיתופי: איך עושים את זה?

5. **השגת ציוד ומשאבים אחרים:** מחסן ציוד לא יכול לפעול בלי ציוד, נכון? מהיכן, אם כך, משיגים ציוד?

- **תרומות של ציוד חדש/משומש:** בדוק עם חברים, עם אנשים בקהילה ועם עסקים האם יש להם ציוד חדש או משומש במצב תקין, שהם יכולים למסור למחסן. רעיון נוסף: אולי אנשים מהקהילה יסכימו לאחסן ציוד אישי שלהם במחסן ולאפשר השאלה לאחרים).
- **גיוס כספים:** בדוק עם יחידים, עסקים וארגונים אפשרות של תרומה כספית. לעיתים, קרנות מפיצות 'קולות קוראים' שיכולים להיות משאב משמעותי. זכור, כי מלבד ציוד למחסן יהיו הוצאות נוספות עבורן תהיו זקוקים למשאבים כספיים, למשל חשמל, תיקונים, ציוד משרדי.
- **שיתופי פעולה:** בדוק האם יש ארגונים או עמותות שאפשר לשתף עמם פעולה בהקשר של ציוד או משאבים אחרים (לדוגמה: אם המתנ"ס מחזיק בכמות גדולה של כיסאות פלסטיק לאירועים המתקיימים לעיתים רחוקות, ייתכן שהם יסכימו שהכיסאות יעמדו להשאלה במסגרת המחסן השיתופי).

6. **גיוס פעילים נוספים לניהול המחסן ולהפעלתו:** אם יצאת לדרך לבד או עם עוד שני חברים, ייתכן שאין זה מספיק להפעלה שוטפת של המחסן. אם צריך, זה הזמן לגייס פעילים נוספים (מבין המכרים שלך, ברשתות החברתיות וכו').

7. **הפצת הבשורה:** איך יגיעו למחסן אם לא ידעו עליו? לכן, עוד בטרם תחילת הפעילות עצמה יש להתחיל בשיווק ובפרסום המחסן, כדי שאנשים ידעו ויבינו איזה כיף שאתה והמחסן חלק מהקהילה. איך ואיפה מפרסמים? למשל, ברשתות חברתיות, כמו פייסבוק וואטסאפ, באתר הרשות, בניוזלטרים בקהילה, בלוחות מודעות, במתנ"ס, באמצעות שיתופי פעולה עם ארגונים ואירועים (המחסן ייתן ציוד בהשאלה ובתמורה יקבל קרדיט ופרסום).

התקשרות עם ארגון:

התקשרות כזו זה אינה שלב הכרחי לקיומו של מחסן שיתופי, אך יש לה יתרונות רבים: תשתית ארגונית, המקלה על קבלת תרומות, התנהלות בנושאים כספיים, ביטוח הציוד והאנשים, ועוד. בנוסף לכך, ארגון "אב" יכול לשמר את פעילות המיזם שלך גם אם בעתיד "תתעייף" קצת, או שהחיים פשוט יקחו אותך למקומות אחרים.

ארגון מלווה יכול להיות העירייה (כמו במקרה של 'תל וקח' המחסן השיתופי בתל אביב), ארגון/עמותה (כמו הרשת: ארץ עיר שמפעילה כיום את 'הכלבויניק' בבאר שבע) או עסק פרטי. נסה ליצור קשר עם הגורמים הרלוונטיים בעירייה (כמו מחלקת קהילה או צעירים) ועם גופים ועמותות ביישוב כדי ליזום התקשרות כזו.

טיפ טיפה

התחל בקטן. אל תמתין עד שיהיו לך מדפים מלאים בציוד חדש. צא לדרך ובנה את המחסן תוך כדי פעילות.

טיפ טיפה

אם יש לך יכולת עיצובית או אם יש לך חברה עם יכולת כזאת, מומלץ להכין לוגו מדליק למחסן (ראו דוגמה לעיל ברשימת המחסנים הפועלים).

אירוע השקה

עוד רגע מתחילים.. מה דעתך על אירוע השקה?

אירוע השקה יכול להציג את המחסן שלך בפני הקהילה ולמשוך גם פעילים, גם תורמים וגם לקוחות. על הפקת אירוע כזה, ראו בכלי להובלת אירוע בקהילה. דוגמה להזמנה לאירוע השקה של מחסן כלים שיתופי בכרמיאל:

* הדברים נכתבו בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד והם מיועדים לגברים ולנשים במידה שווה * לארגז הכלים המלא לחץ כאן

* כלי זה נכתב בשיתוף עם מעין בורק קהילת הרשת באר שבע, עמותת 'ארץ עיר' - maayan@eretzir.org.il

ניהול מחסן שיתופי: איך עושים את זה?

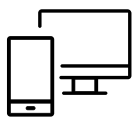
מזל טוב! יש לך מחסן! אז איך הוא יעבוד?

החלטה על מודל פעילות: המחסן השיתופי יכול לעבוד על פי מודלים שונים. להלן החלטות שיהיה עליך לקבל בטרם הפעלת המחסן:

- **שעות פתיחה:** האם יש ימים קבועים? שעות קבועות? או שאולי המחסן נפתח על פי דרישה כשיש הזמנות?
- **הזמנות:** האם יש אפשרות להזמין מראש ציוד?
- **מחיר ההשאלה:** האם ההשאלה תהיה בחינם או בתשלום סמלי?
- **פיקדון:** האם נדרש פיקדון בטרם השאלת הציוד? האם זה יהיה פיקדון כספי או תעודה? חשבי על אפשרות לאמץ מודל בדומה לקיים בארגון "יד שרה" - ההשאלה ניתנת בתמורה לפיקדון, וכאשר הציוד מוחזר, מציעים למחזיר לתרום את כספי הפיקדון לטובת המשך פעילות המחסן.
- **משך ההשאלה:** לכמה זמן אפשר לקחת את הציוד והאם יש אפשרות הארכה? את כל אלה מומלץ לרכז בתקנון השאלה, שעליו יחתמו משאילי הציוד (ראו דוגמה: התקנון של 'הכלבוניק').

מערכת ההשאלות: מערכת ההשאלות יכולה להיות פשוטה או מתקדמת, החל מרמה של רשימה בכתב-יד על גבי דף נייר ועד אפליקציה מתוחכמת.

מה עדיף? ככל שמערכת ההשאלות פשוטה יותר, היא דורשת פחות משאבים ואפשר להפעיל אותה 'מהיום למחר'. ככל שמתקדמים למערכות ממוחשבות, התפעול קל יותר, מקבלים מידע רב יותר, כולל מידע על ההשאלות (כמו סטטיסטיקות להבנת המוצרים המבוקשים יותר), אבל המערכת תדרוש גם משאבים רבים יותר, למשל מחשב במחסן ואינטרנט. לאפליקציה או לאתר יהיה דרוש גם מפתח (ייתכן שאחד הפעילים בקהילה יתגייס לסייע בכך).

אפליקציה / אתר

קובץ שיתופי
google sheets

קובץ אקסל

עט ונייר

ניהול מחסן שיתופי: איך עושים את זה?

פעילויות משלימות: מחסן יכול לקיים בנוסף להשאלות עצמן גם פעילויות משלימות, בעיקר סדנאות והדרכות של התנסות והיכרות עם הכלים. אפשר לחשוב על שיתופי פעולה עם אנשי מקצוע מהקהילה שיכולים להעביר הרצאות והדרכות.

רעיון נוסף הוא לקיים 'קפה תיקונים', כמו שבוצע על ידי 'הכלבוניק' בבאר שבע. במפגש הזה אנשים מוזמנים להביא איתם ציוד שהם רוצים לתקן/לשפץ ובעמדות המפוזרות במקום האירוע ניתנת להם האפשרות לעשות זאת.

4 מפתחות ההצלחה

- **התחל כשיש ברשותך 4 תשתיות בסיס:** כלים/ציוד להשאלה, פעילים, מקום לפעילות, חיבור לקהילה המקומית (לצורכי האנשים, לעסקים), שיווק ומיתוג המחסן.
- **התחל בקטן:** התחל עם מה שיש ועשה ניסיונות.
- **צא לדרך עם שותפים:** שותפים להקמה בצוות המוביל ופעילים שיהיו חלק מהתפעול השוטף.
- **צור מסגרת להבעת תודה למדריכים:** הוקרה אישית ופומבית, שתחזק אותם ואת רצונם להמשיך ולפעול.
- **בנה שיתופי פעולה:** הפעל יוזמה ויצירתיות לבניית שיתופים הקשורים לציוד, להפעלת המחסן, לאנשי מקצוע.
- **בדוק אפשרות להתקשר עם 'ארגון-אב' שיהפוך לבית של היוזמה שלך!** השייכות לארגון מעניקה יתרונות רבים גם בתפעול המיזם וגם בשימורו.
- **זכור כי אמון הוא הבסיס למערכת שיתופית!** רק על בסיס אמון (שיחזירו את הכלים, שישמרו עליהם וכו' המחסן יצליח).

* הדברים נכתבו בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד והם מיועדים לגברים ולנשים במידה שווה * לארגו הכלים המלא לחץ כאן

* כלי זה נכתב בשיתוף עם מעין בורק קהילת הרשת באר שבע, עמותת 'ארץ עיר' - maayan@eretzir.org.il